

## **UCHWAŁA 3/I/2019**

### **SENATU**

**Państwowej Wyższej Szkoły Techniczno-Ekonomicznej**

**im. ks. Bronisława Markiewicza w Jarosławiu**

**z dnia 30 stycznia 2019 r.**

**w sprawie:**

**wytycznych w zakresie tworzenia programów studiów pierwszego i drugiego stopnia oraz jednolitych studiów magisterskich.**

Działając na podstawie art. 67 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r., poz. 1668 z późn. zm.), oraz § 3-7 Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. (Dz. U. z 2018 r., poz. 1861) w sprawie studiów, Senat uchwala co następuje:

#### **Zakres przedmiotowy uchwały**

##### **§ 1**

1. Niniejsza uchwała określa wytyczne w zakresie:
  - 1) warunków jakie musi spełniać program studiów na danym kierunku, poziomie i profilu,
  - 2) wymaganej dokumentacji programów studiów,
  - 3) trybu postępowania w przedmiocie przyjęcia i zmiany programu studiów.
2. Przy tworzeniu programów studiów na danym kierunku studiów, poziomie i profilu oraz formie studiów należy wziąć pod uwagę wymogi i zalecenia określone w niniejszej uchwale oraz innych obowiązujących przepisach, w szczególności określonych przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego i Polską Komisję Akredytacyjną.

#### **Prowadzenie studiów**

##### **§ 2**

1. Uczelnia prowadzi kształcenie uwzględniające potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego.

2. Kształcenie prowadzi się na studiach na określonym kierunku, na poziomie studiów pierwszego stopnia, studiów drugiego stopnia oraz jednolitych studiów magisterskich.
3. Studia są prowadzone na profilu praktycznym, na którym ponad połowa punktów ECTS jest przypisana zajęciom kształtującym umiejętności praktyczne.
4. Studia są prowadzone w formie studiów stacjonarnych i studiów niestacjonarnych.
5. Studia stacjonarne to studia w ramach, których co najmniej połowa punktów ECTS objętych programem studiów jest uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów.
6. Studia niestacjonarne to studia wskazane w uchwale senatu, w ramach których mniej niż połowa punktów ECTS objętych programem studiów może być uzyskiwana z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów.
7. Zajęcia na studiach stacjonarnych są prowadzone odrębnie od zajęć na studiach niestacjonarnych.
8. Liczba studentów studiujących na studiach stacjonarnych nie może być mniejsza od liczby studentów studiujących na studiach niestacjonarnych.
9. Utworzenie studiów na określonym kierunku, poziomie i profilu wymaga pozwolenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.
10. Uczelnia występuje z wnioskiem do Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego o pozwolenie na utworzenie studiów na określonym kierunku, poziomie i profilu.
11. Wniosek, o którym mowa w ust. 10 składa się nie później niż 6 miesięcy przed planowanym rozpoczęciem prowadzenia studiów.
12. Rektor podpisuje wniosek o pozwolenie o utworzenie studiów po zaopiniowaniu przez Prorektora do spraw Dydaktycznych i Kierownika Działu Kształcenia.
13. Jeżeli uczelnia uzyskała pozwolenie na utworzenie studiów na określonym kierunku, poziomie i profilu, nie może ubiegać się o pozwolenie na utworzenie studiów na kierunku, poziomie i profilu o tej samej nazwie lub których programy określają takie same efekty uczenia się, przyporządkowane do tej samej dyscypliny.

### **Program studiów**

#### § 3

1. Uczelnia prowadzi studia na określonym kierunku, poziomie i profilu na podstawie programu studiów.

2. Program studiów określa efekty uczenia się, opis procesu kształcenia prowadzącego do uzyskania efektów uczenia się oraz liczbę punktów ECTS przypisanych do zajęć.
3. Senat ustala programy studiów, po przeprowadzonej weryfikacji przez Zespół do spraw Weryfikacji Programów Studiów.
4. Ustalenie programu studiów wymaga zasięgnięcia opinii samorządu studenckiego.
5. W programie studiów przygotowujących do wykonywania zawodów: pielęgniarstwa i nauczyciela uwzględnia się standardy kształcenia.
6. Kształcenie prowadzi się w dziedzinach nauki i dyscyplinach naukowych.
7. Uczelnia przyporządkowuje kierunek studiów do co najmniej jednej dyscypliny.
8. W przypadku przyporządkowania kierunku studiów do więcej niż jednej dyscypliny, wskazuje się dyscyplinę wiodącą w ramach której będzie uzyskiwana ponad połowa efektów uczenia się.

### **Elementy programu studiów**

#### § 4

1. Program studiów określa:
  - 1) ogólną charakterystykę studiów:
    - a) nazwę kierunku,
    - b) poziom,
    - c) profil,
    - d) formę lub formy studiów,
  - 2) efekty uczenia się, o których mowa w ustawie z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji z uwzględnieniem uniwersalnych charakterystyk pierwszego stopnia określonych w tej ustawie oraz charakterystyk drugiego stopnia określonych w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego,
  - 3) liczbę semestrów konieczną do ukończenia studiów na danym kierunku i poziomie,
  - 4) łączną liczbę godzin zajęć konieczną do ukończenia studiów na danym kierunku i poziomie,
  - 5) liczbę punktów ECTS konieczną do ukończenia studiów na danym kierunku i poziomie,
  - 6) tytuł zawodowy nadawany absolwentom,

- 7) zajęcia lub grupy zajęć z przypisanymi formami, liczbę godzin i liczbę punktów ECTS (harmonogram realizacji programu studiów w poszczególnych semestrach i latach danego cyklu kształcenia),
- 8) zajęcia lub grupy zajęć, wraz z przypisaniem do nich efektów uczenia się i treści programowych zapewniających uzyskanie tych efektów oraz sposoby weryfikacji i oceny efektów uczenia się osiągniętych przez studenta w trakcie całego cyklu kształcenia (sylabus),
- 9) wymiar, zasady i formę odbywania praktyk zawodowych,
- 10) liczbę godzin i punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach praktyk zawodowych,
- 11) łączną liczbę punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć z dziedziny nauk humanistycznych lub nauk społecznych, nie mniejszą niż 5 punktów ECTS na każdym poziomie kształcenia, w przypadku kierunków studiów przyporządkowanych do dyscyplin w ramach dziedzin innych niż odpowiednio nauki humanistyczne lub nauki społeczne,
- 12) łączną liczbę punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia.

2. Dodatkowe wymagania dotyczące programu studiów:

- 1) Efekty uczenia się dla studiów kończących się uzyskaniem tytułu zawodowego inżyniera lub magistra inżyniera muszą zawierać pełny zakres efektów dla studiów, umożliwiających uzyskanie kompetencji inżynierskich, zawartych w charakterystykach drugiego stopnia określonych w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.
- 2) Określone w programie studiów efekty uczenia się muszą uwzględniać efekty w zakresie znajomości języka obcego.
- 3) Określone w programie studiów efekty uczenia się muszą uwzględniać efekty uczenia się w zakresie umiejętności posługiwania się językiem obcym w zakresie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych właściwych dla danego kierunku i poziomu studiów zgodnie z wymaganiami Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego określonymi dla:
  - a) poziomu B2 w przypadku studiów pierwszego stopnia,
  - b) poziomu B2+ w przypadku studiów drugiego stopnia.

- 4) Należy umożliwić studentowi wybór zajęć, którym przypisano punkty ECTS w wymiarze nie mniejszym niż 30% liczby koniecznej do ukończenia studiów na danym kierunku i poziomie.
- 5) W przypadku przyporządkowania kierunku do więcej niż jednej dyscypliny określa się dla każdej z tych dyscyplin procentowy udział liczby punktów ECTS w liczbie punktów ECTS koniecznej do ukończenia studiów na danym kierunku i poziomie, ze wskazaniem dyscypliny wiodącej.
- 6) Zajęcia z wychowania fizycznego w wymiarze nie mniejszym niż 60 godzin określa się w programach studiów pierwszego stopnia i jednolitych magisterskich. Zajęciom z wychowania fizycznego nie przypisuje się punktów ECTS.
- 7) Informacja na temat złożenia pracy dyplomowej w przypadku studiów pierwszego stopnia.
- 8) Informacja na temat wykorzystania infrastruktury niezbędnej do prowadzenia kształcenia, w zakresie przewidzianym w programie studiów, od dnia rozpoczęcia prowadzenia zajęć na tym kierunku studiów. Informacja dotyczy programu studiów na nowym kierunku studiów.
- 9) Zajęcia kształtujące umiejętności praktyczne, przewidziane w programie studiów muszą być prowadzone:
  - a) w warunkach właściwych do danego zakresu działalności zawodowej,
  - b) w sposób umożliwiający wykonywanie czynności praktycznych przez studentów.

### 3. Program studiów podlega systematycznej ocenie i doskonaleniu.

- 1) Nauczyciel akademicki prowadzący zajęcia obowiązany jest corocznie dokonać przeglądu celów kształcenia, zakładanych efektów uczenia się, treści oraz metod programowych i metod weryfikacji zakładanych efektów uczenia się zajęć, które prowadzi.
- 2) Interesariusze zewnętrzni (pracodawcy) współpracujący z uczelnią w ramach danego kierunku studiów dokonują corocznie oceny dotychczasowych efektów uczenia się i programów studiów.
- 3) Nauczyciele akademicy, studenci i pracodawcy zgłaszają swoje propozycje dotyczące programów studiów do Przewodniczącego Zespołu do spraw Weryfikacji Programów Studiów.

4. Wzory formularzy służące do oceny i doskonalenia programów studiów określi Rektor w drodze zarządzenia.
5. W programie studiów uwzględnia się:
  - a) wnioski z analizy zgodności efektów uczenia się z potrzebami rynku pracy,
  - b) wnioski z analizy wyników monitoringu, karier studentów i absolwentów studiów,
  - c) wnioski z analizy wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród nauczycieli akademickich i studentów,
  - d) wymagania i zalecenia Polskiej Komisji Akredytacyjnej,
  - e) wymagania i zalecenia stowarzyszeń i organizacji zawodowych,
  - f) opinie interesariuszy zewnętrznych.

### **Zmiany programu studiów**

#### § 5

1. W celu doskonalenia programu studiów można dokonywać w nim zmian.
2. Dokonane zmiany mogą wynosić łącznie 30% ogólnej liczby efektów uczenia się określonych w programie studiów aktualnych na dzień wydania przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego pozwolenia na utworzenie studiów na danym kierunku i poziomie.
3. Zmiany w programie studiów są wprowadzane z początkiem nowego cyklu kształcenia.
4. Zmiany wprowadzone w programie studiów w trakcie cyklu kształcenia mogą dotyczyć wyłącznie:
  - 1) doboru treści kształcenia przekazywanych studentom w ramach zajęć, uwzględniających najnowsze osiągnięcia naukowe, artystyczne lub związane z działalnością zawodową,
  - 2) konieczne do:
    - a) usunięcia nieprawidłowości stwierdzonych przez Polską Komisję Akredytacyjną,
    - b) dostosowania programu studiów do zmian w przepisach powszechnie obowiązujących.
5. Zmiany w programach studiów wprowadzone w trakcie cyklu kształcenia zatwierdza Senat.

## **Zajęcia**

### **§ 6**

1. Opis zajęć powinien obejmować w szczególności:
  - 1) efekty uczenia się i ich odniesienie do efektów uczenia się określonych dla kierunku i poziomu studiów,
  - 2) formy prowadzenia zajęć,
  - 3) warunki zaliczenia zajęć, w tym zasady zaliczeń poprawkowych, a także warunki dopuszczenia do egzaminu,
  - 4) sposób i formę weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studenta określonych efektów uczenia się,
  - 5) treści programowe (program wykładów i pozostałych zajęć),
  - 6) metody dydaktyczne,
  - 7) sposób ustalania oceny końcowej z zajęć, a także sposób obliczania oceny w przypadku zajęć, w skład których wchodzi więcej niż jedna forma zajęć,
  - 8) wymagania wstępne i dodatkowe,
  - 9) zalecaną literaturę i pomoce naukowe,
  - 10) liczbę punktów ECTS ze wskazaniem sposobu jej wyznaczania.
2. Liczba określonych efektów uczenia się dla danych zajęć nie może być mniejsza niż 4.

## **Praktyki zawodowe**

### **§ 7**

1. Program studiów przewiduje praktyki zawodowe w wymiarze co najmniej:
  - 1) 6 miesięcy w przypadku studiów pierwszego stopnia i jednolitych studiów magisterskich, którym przypisuje się co najmniej 24 punkty ECTS,
  - 2) 3 miesięcy w przypadku studiów drugiego stopnia, którym przypisuje się co najmniej 12 punktów ECTS.
2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do programów studiów uwzględniających standardy kształcenia i przygotowujących do wykonywania zawodu pielęgniarstwa i nauczyciela.
3. Program studiów określa szczegółowe zasady i formy odbywania praktyk, uwzględniając odrębne przepisy dla poszczególnych uprawnień zawodowych, a w szczególności:
  - a) wskazuje cel praktyki,
  - b) wskazuje efekty uczenia się właściwe dla praktyki,
  - c) wskazuje metody sprawdzania i oceny efektów uczenia się osiągniętych przez studenta w wyniku odbycia praktyki,

- d) przypisuje praktykom punkty ECTS,
  - e) przewiduje odpowiedni wymiar praktyk we właściwych dla danego kierunku studiów przedsiębiorstwach, instytucjach i innych zakładach pracy (niezbędne jest zawarcie stosownych umów).
4. Cele, program i terminy realizacji praktyk powinny być zharmonizowane z pozostałymi zajęciami.
  5. Program studiów powinien przewidywać system zapewniania jakości praktyk (kontroli), a w szczególności weryfikowania efektów uczenia się uzyskiwanych przez studentów w wyniku odbycia praktyk oraz warunki zaliczania praktyk.
  6. Praktyki zawodowe w pełnym wymiarze powinny być realizowane w zakładach pracy.
  7. Praktyki zawodowe mogą być realizowane na uczelni, pod warunkiem zapewnienia odpowiedniej infrastruktury umożliwiającej wykonywanie czynności praktycznych przez studentów.
  8. Szczegółowe zasady i tryb odbywania praktyk zawodowych określi Rektor w formie zarządzenia.

**Liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów  
na danym kierunku i poziomie**

§ 8

1. Tworząc program studiów należy uwzględnić następujące warunki w zakresie przypisywania zajęciom punktów ECTS:
  - 1) Punkty ECTS stanowią miarę średniego nakładu pracy studenta niezbędnego do uzyskania efektów uczenia się.
  - 2) Jeden punkt ECTS odpowiada 25-30 godzinom pracy studenta obejmującym zajęcia organizowane przez uczelnię oraz jego indywidualną pracę związaną z tymi zajęciami.
  - 3) Warunkiem ukończenia studiów na danym kierunku i poziomie jest uzyskanie efektów uczenia się określonych w programie studiów, którym przypisano co najmniej:
    - a) 180 punktów ECTS w przypadku studiów pierwszego stopnia,
    - b) 210 punktów ECTS w przypadku studiów pierwszego stopnia, na których program studiów obejmuje efekty uczenia się umożliwiające uzyskanie kompetencji inżynierskich,
    - c) 90 punktów ECTS w przypadku studiów drugiego stopnia,



- d) 300 punktów ECTS w przypadku jednolitych studiów magisterskich trwających 9 albo 10 semestrów,
  - e) 360 punktów ECTS w przypadku jednolitych studiów magisterskich trwających 11 albo 12 semestrów.
- 4) Punkty ECTS przypisuje się każdemu zajęciu w tym praktykom przewidzianym w planie studiów, przy czym liczba punktów ECTS nie zależy od uzyskanej oceny, a warunkiem ich uzyskania jest spełnienie przez studenta wymagań dotyczących uzyskania efektów uczenia się potwierdzonych pozytywnym wynikiem zaliczenia zajęć lub praktyk.
  - 5) Punkty ECTS przypisuje się za przygotowanie i złożenie pracy dyplomowej (jeżeli program studiów przewiduje złożenie pracy dyplomowej) oraz za przygotowanie do egzaminu dyplomowego.
2. Za przygotowanie i złożenie pracy dyplomowej lub egzaminu dyplomowego student powinien otrzymać:
- 1) na studiach pierwszego stopnia licencjackich – 10 punktów ECTS,
  - 2) na studiach pierwszego stopnia inżynierskich – 15 punktów ECTS,
  - 3) na studiach drugiego stopnia – 20 punktów ECTS.
3. Liczba punktów ECTS przewidziana w programie studiów dla konkretnego semestru wynosi od 27 do 33 punktów ECTS.
4. Liczba punktów ECTS przewidziana w programie studiów dla konkretnego roku wynosi co najmniej 60 punktów ECTS.

**Liczba semestrów konieczna do ukończenia studiów  
na danym kierunku i poziomie**

§ 9

- 1. Studia stacjonarne pierwszego stopnia trwają co najmniej 6 semestrów.
- 2. Studia stacjonarne pierwszego stopnia, na których program studiów obejmuje efekty uczenia się umożliwiające uzyskanie kompetencji inżynierskich trwają co najmniej 7 semestrów.
- 3. Studia stacjonarne drugiego stopnia trwają od 3 do 5 semestrów.
- 4. Studia stacjonarne jednolite magisterskie trwają od 9 do 12 semestrów.
- 5. Studia niestacjonarne mogą trwać o jeden lub dwa semestry dłużej niż odpowiednie studia stacjonarne.
- 6. Rok akademicki trwa od 1 października do 30 września i dzieli się na dwa semestry.

7. Liczba tygodni dydaktycznych w danym semestrze dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych wynosi 15 tygodni.

**Łączna liczba godzin zajęć na danym kierunku studiów i poziomie**

§ 10

1. Łączna liczba godzin zajęć uwzględniająca praktyki zawodowe na poszczególnych kierunkach studiów stacjonarnych pierwszego stopnia wynosi nie więcej niż:
- 1) kierunek administracja 2305 godzin, w tym 720 godzin praktyki zawodowe,
  - 2) kierunek bezpieczeństwo wewnętrzne 2505 godzin, w tym 720 godzin praktyki zawodowe,
  - 3) kierunek europeistyka 2320 godzin, w tym 720 godzin praktyki zawodowe,
  - 4) kierunek filologia 2365 godzin, w tym 730 godzin praktyki zawodowe
  - 5) kierunek finanse i rachunkowość 2415 godzin, w tym 720 godzin praktyki zawodowe,
  - 6) kierunek hotelarstwo i animacja czasu wolnego 2430 godzin, w tym 960 godzin praktyki zawodowe,
  - 7) kierunek kosmetologia 2730 godzin, w tym 960 godzin praktyki zawodowe,
  - 8) kierunek pedagogika 2640 godzin, w tym 960 godzin praktyki zawodowe (z wyjątkiem programów studiów umożliwiających uzyskanie efektów uczenia się związanych z kształceniem w zakresie przygotowania do wykonywania zawodu nauczyciela), które określają standardy kształcenia,
  - 9) kierunek pielęgniarstwo 4840 godzin, w tym liczba godzin praktyk zawodowych zapisana w standardach kształcenia,
  - 10) kierunek praca socjalna 2565 godzin, w tym 960 godzin praktyki zawodowe,
  - 11) kierunek zarządzanie 2415 godzin, w tym 720 godzin praktyki zawodowe.
2. Łączna liczba godzin zajęć uwzględniająca praktyki zawodowe na poszczególnych kierunkach studiów stacjonarnych pierwszego stopnia, na których program studiów obejmuje efekty uczenia się umożliwiające uzyskanie kompetencji inżynierskich wynosi nie więcej niż:
- 1) kierunek automatyka i elektronika praktyczna 3180 godzin, w tym 960 godzin praktyki zawodowe,
  - 2) kierunek budownictwo 3480 godzin, w tym 960 godzin praktyki zawodowe,
  - 3) kierunek geodezja i kartografia 3360 godzin, w tym 960 godzin praktyki zawodowe,
  - 4) kierunek informatyka 3300 godzin, w tym 960 godzin praktyki zawodowe,

- 5) kierunek inżynieria zarządzania 3280 godzin, w tym 960 godzin praktyki zawodowe,
  - 6) kierunek logistyka i spedycja 3060 godzin, w tym praktyki zawodowe 960 godzin.
3. Łączna liczba godzin zajęć uwzględniająca praktyki zawodowe na poszczególnych kierunkach studiów stacjonarnych drugiego stopnia wynosi nie więcej niż:
- 1) kierunek geodezja i kartografia 1199 godzin, w tym 480 godzin praktyki zawodowe,
  - 2) kierunek pedagogika 1120 godzin, w tym 480 godzin praktyki zawodowe (z wyjątkiem programów studiów umożliwiających uzyskanie efektów uczenia się związanych z kształceniem w zakresie przygotowania do wykonywania zawodu nauczyciela), które określają standardy kształcenia,
  - 3) kierunek zarządzanie 1120 godzin, w tym 360 godzin praktyki zawodowe.
4. Liczbę godzin zajęć na danym kierunku i poziomie studiów niestacjonarnych ustala się na podstawie przepisów prawa powszechnie obowiązującego.
5. Liczba godzin zajęć na studiach niestacjonarnych ulega proporcjonalnie zmniejszeniu w stosunku do ogólnej liczby godzin zajęć jaką student musi w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów.
6. Rektor na uzasadniony wniosek dyrektora instytutu może wyrazić zgodę na zwiększenie łącznej liczby godzin zajęć na poszczególnych kierunkach i poziomach studiów.
7. Łączna liczba godzin, o której mowa w ust. 1, 2, 3, 4 uwzględnia zajęcia praktyczne i praktyki zawodowe realizowane na uczelni i w zakładach pracy.

### **Zajęcia obowiązkowe określone w programie studiów**

#### § 11

1. W programie studiów pierwszego stopnia i jednolitych studiów magisterskich prowadzonych w formie studiów stacjonarnych określa się obowiązkowo zajęcia z:
  - 1) **technologii informacyjnej** w wymiarze 30 godzin, którym przypisuje się 2 punkty ECTS. Formą zaliczenia zajęć jest zaliczenie na ocenę. Zajęcia są realizowane w formie laboratorium.
  - 2) **wychowania fizycznego** w wymiarze 60 godzin, zajęciom nie przypisuje się punktów ECTS. Formą zaliczenia zajęć jest zaliczenie na ocenę. Zajęcia są realizowane w formie ćwiczeń.

- 3) **języka obcego** w wymiarze 120 godzin, którym przypisuje się 5 punktów ECTS (z wyjątkiem kierunku pielęgniarstwo). Formą zaliczenia z języka obcego jest egzamin. Zajęcia realizowane są w formie lektoratu.
  - 4) **języka obcego specjalistycznego** w wymiarze 30 godzin, którym przypisuje się 2 punkty ECTS. Formą zaliczenia jest zaliczenie na ocenę. Zajęcia realizowane są w formie lektoratu.
  - 5) **zajęcia z dziedziny nauk humanistycznych lub nauk społecznych**, którym łącznie przypisuje się 5 punktów ECTS, w tym:
    - a) **komunikacja interpersonalna** w wymiarze 30 godzin, którym przypisuje się 2 punkty ECTS. Formą zaliczenia jest zaliczenie na ocenę. Zajęcia realizowane są w formie ćwiczeń,
    - b) **ochrony własności intelektualnej** w wymiarze 15 godzin, którym przypisuje się 1 punkt ECTS. Formą zaliczenia zajęć jest zaliczenie na ocenę. Zajęcia są realizowane w formie wykładu.
    - c) **społeczeństwo demokratyczne i aktywność obywatelska** w wymiarze 15 godzin, którym przypisuje się 1 punkt ECTS. Formą zaliczenia jest zaliczenie na ocenę. Zajęcia realizowane są w formie ćwiczeń,
    - d) **filozofia/etyka zawodowa** w wymiarze 15 godzin, którym przypisuje się 1 punkt ECTS. Formą zaliczenia jest zaliczenie na ocenę. Zajęcia realizowane są w formie wykładu,
    - e) kompetencje w zakresie przedsiębiorczości będą realizowane na warsztatach organizowanych przez Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości.
2. W programie studiów drugiego stopnia prowadzonych w formie studiów stacjonarnych określa się obowiązkowo zajęcia z:
- 1) **aktywności rekreacyjnej i usprawnienia fizycznego** w wymiarze 30 godzin, którym przypisuje się 1 punkt ECTS. Formą zaliczenia zajęć jest zaliczenie na ocenę. Zajęcia są realizowane w formie ćwiczeń.
  - 2) **języka obcego** w wymiarze 60 godzin, którym przypisuje się 3 punkty ECTS (z wyjątkiem kierunku pielęgniarstwo). Formą zaliczenia z języka obcego jest egzamin. Zajęcia realizowane są w formie lektoratu.
  - 3) **języka obcego specjalistycznego** w wymiarze 30 godzin, którym przypisuje się 2 punkty ECTS. Formą zaliczenia jest zaliczenie na ocenę. Zajęcia realizowane są w formie lektoratu.

- 4) **zajęcia z dziedziny nauk humanistycznych lub nauk społecznych**, którym łącznie przypisuje się 5 punktów ECTS, w tym:
- a) **negocjacje i mediacje** w wymiarze 30 godzin, którym przypisuje się 2 punkty ECTS. Formą zaliczenia jest zaliczenie na ocenę. Zajęcia realizowane są w formie ćwiczeń,
  - b) **socjologia i antropologia konsumpcji** w wymiarze 15 godzin, którym przypisuje się 1 punkt ECTS. Formą zaliczenia jest zaliczenie na ocenę. Zajęcia realizowane są w formie ćwiczeń,
  - c) **socjologia migracji i procesy ludnościowe/ komunikacja i zarządzanie w środowisku wielokulturowym** w wymiarze 15 godzin, którym przypisuje się 1 punkt ECTS. Formą zaliczenia jest zaliczenie na ocenę. Zajęcia realizowane są w formie wykładu,
  - d) **zagadnienia prawne w geodezji i kartografii** w wymiarze 15 godzin, którym przypisuje się 1 punkt ECTS. Formą zaliczenia jest zaliczenie na ocenę. Zajęcia realizowane są w formie wykładu (kierunek Geodezja i kartografia),
  - e) kompetencje w zakresie przedsiębiorczości będą realizowane na warsztatach organizowanych przez Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości.
3. W programie studiów pierwszego stopnia i jednolitych studiów magisterskich prowadzonych w formie studiów niestacjonarnych określa się obowiązkowo zajęcia z:
- 1) **technologii informacyjnej** w wymiarze 18 godzin, którym przypisuje się 2 punkty ECTS. Formą zaliczenia zajęć jest zaliczenie na ocenę. Zajęcia są realizowane w formie laboratorium,
  - 2) **aktywności rekreacyjnej i usprawnienia fizycznego** w wymiarze 30 godzin, którym przypisuje się 1 punkt ECTS. Formą zaliczenia zajęć jest zaliczenie na ocenę. Zajęcia są realizowane w formie ćwiczeń,
  - 3) **języka obcego** w wymiarze 72 godzin, którym przypisuje się 5 punktów ECTS (z wyjątkiem kierunku pielęgniarstwo). Formą zaliczenia z języka obcego jest egzamin. Zajęcia realizowane są w formie lektoratu,
  - 4) **języka obcego specjalistycznego** w wymiarze 18 godzin, którym przypisuje się 2 punkty ECTS. Formą zaliczenia jest zaliczenie na ocenę. Zajęcia realizowane są w formie lektoratu,

- 5) **zajęcia z dziedziny nauk humanistycznych lub nauk społecznych**, którym łącznie przypisuje się 5 punktów ECTS, w tym:
- a) **komunikacja interpersonalna** w wymiarze 18 godzin, którym przypisuje się 2 punkty ECTS. Formą zaliczenia jest zaliczenie na ocenę. Zajęcia realizowane są w formie zajęć praktycznych,
  - b) **ochrony własności intelektualnej** w wymiarze 12 godzin, którym przypisuje się 1 punkt ECTS. Formą zaliczenia zajęć jest zaliczenie na ocenę. Zajęcia są realizowane w formie wykładu,
  - c) **społeczeństwo demokratyczne i aktywność obywatelska** w wymiarze 12 godzin, którym przypisuje się 1 punkt ECTS. Formą zaliczenia jest zaliczenie na ocenę. Zajęcia realizowane są w formie ćwiczeń,
  - d) **filozofia/etyka zawodowa** w wymiarze 12 godzin, którym przypisuje się 1 punkt ECTS. Formą zaliczenia jest zaliczenie na ocenę. Zajęcia realizowane są w formie wykładu,
  - e) kompetencje w zakresie przedsiębiorczości będą realizowane na warsztatach organizowanych przez Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości.
4. W programie studiów drugiego stopnia prowadzonych w formie studiów niestacjonarnych określa się obowiązkowo zajęcia z:
- 1) **aktywności rekreacyjnej i usprawnienia fizycznego** w wymiarze 18 godzin, którym przypisuje się 1 punkt ECTS. Formą zaliczenia zajęć jest zaliczenie na ocenę. Zajęcia są realizowane w formie ćwiczeń,
  - 2) **języka obcego** w wymiarze 38 godzin, którym przypisuje się 3 punkty ECTS (z wyjątkiem kierunku pielęgniarstwo). Formą zaliczenia z języka obcego jest egzamin. Zajęcia realizowane są w formie lektoratu,
  - 3) **języka obcego specjalistycznego** w wymiarze 18 godzin, którym przypisuje się 2 punkty ECTS. Formą zaliczenia jest zaliczenie na ocenę. Zajęcia realizowane są w formie lektoratu,
  - 4) **zajęcia z dziedziny nauk humanistycznych lub nauk społecznych**, którym łącznie przypisuje się 5 punktów ECTS, w tym:
    - a) **negocjacje i mediacje** w wymiarze 18 godzin, którym przypisuje się 2 punkty ECTS. Formą zaliczenia jest zaliczenie na ocenę. Zajęcia realizowane są w formie ćwiczeń,

- b) **socjologia i antropologia konsumpcji** w wymiarze 12 godzin, którym przypisuje się 1 punkt ECTS. Formą zaliczenia jest zaliczenie na ocenę. Zajęcia realizowane są w formie ćwiczeń,
- c) **socjologia migracji i procesy ludnościowe/ komunikacja i zarządzanie w środowisku wielokulturowym** w wymiarze 12 godzin, którym przypisuje się 1 punkt ECTS. Formą zaliczenia jest zaliczenie na ocenę. Zajęcia realizowane są w formie wykładu,
- d) **zagadnienia prawne w geodezji i kartografii** w wymiarze 12 godzin, którym przypisuje się 1 punkt ECTS. Formą zaliczenia jest zaliczenie na ocenę. Zajęcia realizowane są w formie wykładu (kierunek Geodezja i kartografia),
- e) kompetencje w zakresie przedsiębiorczości będą realizowane na warsztatach organizowanych przez Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości.

#### 5. Szkolenia BHP

- 1) Studenci rozpoczynający naukę zobowiązani są uczestniczyć w szkoleniu z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy.
- 2) Za zajęcia z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy nie przyznaje się punktów ECTS.
- 3) Zajęcia, o których mowa w pkt. 1 - 2 mogą być realizowane w formie e-learningu.

#### 6. Przysposobienie biblioteczne

- 1) Instytuty organizują dla studentów rozpoczynających naukę zajęcia z zakresu „Przysposobienia bibliotecznego”.
- 2) Zasady organizacji, zaliczania oraz wymiar godzinowy zajęć, o których mowa w pkt. 1 określają dyrektor instytutu i dyrektor biblioteki.
- 3) Za zajęcia z zakresu „Przysposobienia bibliotecznego” nie przyznaje się punktów ECTS.

- 7. Zasady prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość określi Rektor w formie zarządzenia.

### **Dokumentacja programu studiów**

#### § 12

- 1. Program studiów na danym kierunku i poziomie składa się z następujących dokumentów o nazwie:
  - 1) ogólna charakterystyka studiów,

- 2) efekty uczenia się,
  - 3) harmonogram realizacji programu studiów w poszczególnych semestrach i latach,
  - 4) informacje zawarte w harmonogramie realizacji programu studiów,
  - 5) zasady i formy odbywania praktyk zawodowych,
  - 6) karty zajęć (sylabusy),
  - 7) współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym,
  - 8) opinia Samorządu Studenckiego,
  - 9) ocena i doskonalenie programu studiów,
  - 10) informacja o złożeniu pracy dyplomowej w przypadku studiów pierwszego stopnia,
  - 11) informacja na temat infrastruktury w przypadku rozpoczęcia kształcenia na nowym kierunku studiów.
2. Senat ustala programy studiów dla każdego kierunku studiów, poziomu, profilu oraz formy studiów na podstawie dokumentów wymienionych w ust. 1.
  3. Wzory dokumentów wchodzących w skład programu studiów określi Rektor w formie zarządzenia.

### **Harmonogram działań dotyczący opracowywania programu studiów oraz zmian w programach studiów**

#### § 13

1. Program studiów dla każdego kierunku studiów, poziomu oraz formy studiów powinien zostać ustalony przez Senat nie później niż na pięć miesięcy przed rozpoczęciem roku akademickiego, w którym będzie obowiązywał.
2. Wprowadza się następującą procedurę przyjęcia programu studiów dla każdego kierunku studiów, poziomu oraz formy studiów:
  - 1) Program studiów na danym kierunku, poziomie oraz formie studiów przekazywany jest do zaopiniowania Instytutowemu Zespołowi do spraw Zapewnienia i Oceny Jakości Kształcenia, a następnie do opinii Samorządowi Studenckiemu.
  - 2) Zespół do spraw Weryfikacji Programów Studiów przyjmuje program studiów dla każdego kierunku studiów, poziomu oraz formy studiów po zapoznaniu się z opinią Instytutowego Zespołu do spraw Zapewnienia i Oceny Jakości Kształcenia oraz opinią Samorządu Studenckiego.
  - 3) Po weryfikacji programy studiów dla danego kierunku, poziomu oraz formy studiów podlegają zaopiniowaniu przez Prorektora do spraw Dydaktycznych.



- 4) Senat ustala programy studiów dla każdego kierunku, poziomu oraz formy studiów po zaopiniowaniu przez Prorektora do spraw Dydaktycznych w terminie do 30 kwietnia przed rozpoczęciem roku akademickiego, w którym program będzie obowiązywał.
3. Zmiany w programach studiów, o których mowa w § 5 należy wprowadzić w terminie do 30 kwietnia roku akademickiego poprzedzającego rok akademicki, którego zmiany dotyczą.
4. W przypadku studiów rozpoczynających się w semestrze letnim zmiany w programie studiów należy wprowadzić co najmniej na miesiąc przed rozpoczęciem studiów.

### **Ogłoszenie uchwały Senatu w zakresie programów studiów**

#### **§ 14**

1. Uczelnia udostępnia w Biuletynie Informacji Publicznej na swojej stronie podmiotowej programy studiów w terminie 14 dni od dnia ich ustalenia przez Senat.
2. Uczelnia udostępnia dla kandydata na swojej stronie internetowej w zakładce rekrutacja harmonogram realizacji programu studiów w poszczególnych semestrach i latach danego cyklu kształcenia.
3. Zmiany w programach studiów w trakcie cyklu kształcenia uczelnia udostępnia w Biuletynie Informacji Publicznej na swojej stronie podmiotowej co najmniej na miesiąc przed rozpoczęciem semestru, którego dotyczą.

### **Przepisy przejściowe**

#### **§ 15**

1. Studia rozpoczęte przed rokiem akademickim 2019/2020 prowadzi się na podstawie dotychczasowych programów kształcenia.
2. Do 1 października 2019 r. uczelnia dostosowuje programy studiów dla cykli kształcenia rozpoczynających się od roku akademickiego 2019/2020.

### **Przepisy końcowe**

#### **§ 16**

Nadzór nad tworzeniem programów studiów, o którym mowa w niniejszej uchwale powierza się Prorektorowi do spraw Dydaktycznych oraz Zespołowi do spraw Weryfikacji Programów Studiów.

§ 17

**Tracą moc Uchwały Senatu:**

1. Uchwała nr 18/XII/16 Senatu Państwowej Wyższej Szkoły Techniczno-Ekonomicznej im. Ks. Bronisława Markiewicza w Jarosławiu z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie warunków tworzenia programów kształcenia dla studiów pierwszego i drugiego stopnia oraz studiów podyplomowych i kursów doszkalających.
2. Uchwała nr 2/I/17 Senatu Państwowej Wyższej Szkoły Techniczno-Ekonomicznej im. ks. Bronisława Markiewicza w Jarosławiu z dnia 25 stycznia 2017 r. w sprawie wprowadzenia zmian do uchwały nr 18/XII/16 Senatu Państwowej Wyższej Szkoły Techniczno-Ekonomicznej im. ks. Bronisława Markiewicza w Jarosławiu z dnia 21 grudnia 2016 roku w sprawie warunków tworzenia programów kształcenia dla studiów pierwszego i drugiego stopnia oraz studiów podyplomowych i kursów doszkalających.
3. Uchwała nr 19/III/17 Senatu Państwowej Wyższej Szkoły Techniczno-Ekonomicznej im. ks. Bronisława Markiewicza w Jarosławiu z dnia 22 marca 2017 r. w sprawie wprowadzenia zmian do uchwały nr 18/XII/16 Senatu Państwowej Wyższej Szkoły Techniczno-Ekonomicznej im. ks. Bronisława Markiewicza w Jarosławiu z dnia 21 grudnia 2016 roku w sprawie warunków tworzenia programów kształcenia dla studiów pierwszego i drugiego stopnia oraz studiów podyplomowych i kursów doszkalających.
4. Uchwała nr 3/VI/18 Senatu Państwowej Wyższej Szkoły Techniczno-Ekonomicznej im. ks. Bronisława Markiewicza w Jarosławiu z dnia 27 czerwca 2018 r. w sprawie wprowadzenia zmian do uchwały nr 18/XII/16 Senatu Państwowej Wyższej Szkoły Techniczno-Ekonomicznej im. ks. Bronisława Markiewicza w Jarosławiu z dnia 21 grudnia 2016 roku w sprawie warunków tworzenia programów kształcenia dla studiów pierwszego i drugiego stopnia oraz studiów podyplomowych i kursów doszkalających.

§ 18

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

*Przewodniczący Senatu*  
*PWSTE w Jarosławiu*  
*Prof. ucz. dr hab. Krzysztof Rejman*